WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZEDMIOTU

EDUKACJA OBYWATELSKA

Rok szkolny 2026/2027

Klasa III Branżowej Szkoły I stopnia

Program nauczania:
Edukacja obywatelska. Program nauczania – branżowa szkoła I stopnia – Stanisław Zając

Podręcznik:
Joanna Niszcz, Stanisław Zając, *Edukacja obywatelska 2. Szkoła branżowa I stopnia*

Podstawa programowa:
Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia **14 lipca 2026 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz szkoły policealnej (Dz.U. z 2026 r. poz. 1012)** – obowiązujące od **1 września 2026 r.**

II. Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Klasa III Branżowej Szkoły I stopnia

Zakres treści nauczania obejmuje **działy V–VII podstawy programowej**, zgodnie z zakresem materiału realizowanym w części 2 podręcznika.

V. Polska – władza, świat polityki i sfera publiczna

Pytanie wiodące: Jak działa państwo?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Uczeń:

1. identyfikuje kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzyście ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej;

2. identyfikuje kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz samodzielnie lub w zespole analizuje przykładowe działanie podjęte przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wybranych uprawnień konstytucyjnych;
3. wskazuje kompetencje Rady Ministrów; wyszukuje informacje na temat bieżącego działania wybranego ministerstwa i dyskutuje o nich z innymi;
4. rozumie strukturę władzy sądowniczej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe, Trybunał Konstytucyjny oraz Trybunał Stanu) i potrafi wskazać jej znaczenie dla obywatela;
5. wyszukuje informacje na temat partii politycznych, które znajdują się w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej, oraz na przykładzie wybranego zagadnienia wskazuje podobieństwa i główne różnice programowe;
6. rozumie, czym jest społeczeństwo obywatelskie i jakie ma znaczenie dla sprawnego funkcjonowania państwa; wyszukuje informacje na temat wybranych instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz sposobów ich wspierania;
7. wyjaśnia wpływ mediów tradycyjnych i społecznościowych na przekonania i postawy jednostek, funkcjonowanie społeczeństwa i państwa; rozumie konsekwencje i zagrożenia związane z upowszechnianiem niesprawdzonych informacji;
8. wyszukuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na wybrane tematy społeczno-polityczne oraz identyfikuje przykłady manipulacji i dezinformacji oraz fałszywe informacje, a także potrafi je weryfikować.

Wymagania fakultatywne

(nauczyciel realizuje przynajmniej jedno z wymagań fakultatywnych)

Uczeń:

1. samodzielnie lub w zespole wyszukuje informacje na temat kampanii wyborczej i programów partii oraz odróżnia fakty od opinii i weryfikuje informacje;
2. wyjaśnia wpływ Kościoła katolickiego na proces demokratyzacji życia publicznego w Polsce do 1989 r. i formułuje opinię w tej sprawie;
3. wyjaśnia wpływ ruchu społecznego „Solidarność” na przemiany polityczne i społeczne w Polsce w drugiej połowie XX w.;
4. wie, czym jest e-administracja, podaje przykłady spraw obywatelskich, które można załatwić zdalnie, i potrafi to zrobić.

VI. Polska w Europie

Pytanie wiodące: Jakiej Unii Europejskiej chcemy?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Uczeń:

1. opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozróżnia jej główne instytucje (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) i wyszukuje informacje na temat udziału Polski w instytucjach Unii Europejskiej;
2. samodzielnie lub w zespole ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz bierze udział w dyskusji na jego temat;
3. wyszukuje informacje na temat możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i wie, jak je wykorzystać.

Wymagania fakultatywne
(nauczyciel realizuje przynajmniej jedno z wymagań fakultatywnych)

Uczeń:

1. formułuje opinię na temat pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz podejmuje dyskusję na temat tych procesów;
2. wymienia podstawowe założenia wybranej polityki wspólnotowej oraz wyjaśnia jej wpływ na własną okolicę i Polskę, a także formułuje opinię na jej temat.

VII. Świat globalnych zależności

Pytanie wiodące: Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Uczeń:

1. identyfikuje polityczne, gospodarcze, finansowe, społeczne i ekologiczne zależności między Polską a resztą świata oraz wskazuje ich przyczyny, w tym historyczne, i konsekwencje;

2. wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa;
3. identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranym przykładzie wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy w celu ich rozwiązania;
4. wymienia przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego i wyszukuje informacje na temat działań na rzecz jego powstrzymania oraz w miarę możliwości angażuje się w wybrane działania.

Wymagania fakultatywne

(nauczyciel realizuje przynajmniej jedno z wymagań fakultatywnych)

Uczeń:

1. wyjaśnia, na czym polegają zasady odpowiedzialnej konsumpcji i patriotyzmu gospodarczego, oraz w miarę możliwości je stosuje;
2. rozróżnia przytaczane w debacie informacje od opinii na temat konsekwencji ruchów migracyjnych na świecie, a także formułuje i prezentuje swoje stanowisko w tym zakresie;
3. podaje przyczyny wybranego konfliktu międzynarodowego oraz identyfikuje jego konsekwencje;
4. wymienia zadania przedstawicielstw dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej; potrafi korzystać z pomocy służb konsularnych podczas przygotowań do wyjazdu i w czasie pobytu zagranicą.

III. Wymagania na poszczególne oceny

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

– zna najważniejsze pojęcia dotyczące społeczeństwa, państwa, prawa i życia publicznego;
– rozpoznaje podstawowe instytucje państwa oraz organizacje międzynarodowe;
– zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela;

– potrafi podać proste przykłady zachowań obywatelskich;
– rozpoznaje podstawowe zasady demokracji;
– odczytuje podstawowe informacje z prostych tekstów, dokumentów i innych materiałów;
– wykonuje proste zadania, korzystając w razie potrzeby z pomocy nauczyciela;
– udziela krótkich odpowiedzi dotyczących omawianych zagadnień.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

– zna i rozumie podstawowe pojęcia społeczne, obywatelskie i polityczne;
– zna podstawowe zadania najważniejszych organów państwa;
– wskazuje podstawowe sposoby uczestniczenia obywateli w życiu publicznym;
– zna podstawowe zasady demokracji i demokratycznych wyborów;
– zna podstawowe znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, NATO i ONZ;
– wyszukuje podstawowe informacje w podanych materiałach;
– wykonuje typowe zadania samodzielnie;
– przedstawia własne zdanie w prostych sprawach społecznych i publicznych.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

– dobrze zna i rozumie omawiane zagadnienia społeczne, obywatelskie i polityczne;
– poprawnie posługuje się podstawowymi pojęciami;
– wyjaśnia rolę najważniejszych organów państwa;
– wskazuje sposoby wpływania obywateli na decyzje władz;
– rozumie znaczenie społeczeństwa obywatelskiego i mediów;
– wyjaśnia znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, NATO i ONZ;
– rozpoznaje wybrane problemy i zagrożenia współczesnego świata;
– korzysta z różnych źródeł informacji;
– samodzielnie wykonuje typowe zadania;
– przedstawia własne stanowisko i potrafi je krótko uzasadnić.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

– bardzo dobrze zna i rozumie omawiane treści;
– swobodnie posługuje się poznanymi pojęciami społecznymi, obywatelskimi i politycznymi;
– wyjaśnia zasady funkcjonowania najważniejszych organów państwa;
– analizuje problemy społeczne i publiczne oraz proponuje możliwe sposoby ich rozwiązania;
– rozpoznaje manipulację, dezinformację i niewiarygodne informacje;
– rozumie znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej i organizacjach międzynarodowych;
– analizuje wybrane problemy i zależności występujące we współczesnym świecie;
– samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji i wyciąga z nich wnioski;
– uzasadnia własne stanowisko, podając odpowiednie argumenty;
– wykorzystuje zdobytą wiedzę w różnych zadaniach i sytuacjach życia codziennego.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

– w pełni opanował wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach edukacyjnych;
– bardzo dobrze rozumie omawiane zagadnienia społeczne, obywatelskie, polityczne i międzynarodowe;
– sprawnie posługuje się poznanymi pojęciami;
– samodzielnie analizuje problemy dotyczące państwa, społeczeństwa i współczesnego świata;
– trafnie wskazuje możliwe sposoby rozwiązania problemów społecznych i obywatelskich;
– sprawnie korzysta z różnych źródeł informacji i potrafi ocenić ich wiarygodność i przydatność;
– samodzielnie wyciąga trafne wnioski z analizowanych informacji;
– przedstawia własne stanowisko i przekonująco je uzasadnia;
– wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w różnych sytuacjach praktycznych;
– wykonuje zadania bardzo dobrze i samodzielnie.

IV. Wymagania szczegółowe dotyczące działań obywatelskich

Działania obywatelskie są sposobem nabywania praktycznych umiejętności obywatelskich oraz rozwijania postaw patriotycznych i sprawczości. Uczeń w ramach przedmiotu edukacja

obywatelska (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje przynajmniej trzy działania obywatelskie w formie:

1. aktywnego uczestnictwa w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowania własnego zdania, które uzasadnia i którego broni, oraz podejmowania dialogu z osobami o odmiennych poglądach;
2. aktywnego udziału w spotkaniu z przedstawicielami organów władzy publicznej, w ramach którego zadaje pytania dotyczące kompetencji tych organów;
3. aktywnego uczestnictwa w przygotowaniu obchodów rocznicy ważnego wydarzenia historycznego (nieorganizowanego w ramach działalności szkoły) lub w innych obchodach;
4. sformułowania i opublikowania własnej opinii w ważnej dla siebie sprawie publicznej w lokalnych lub szkolnych mediach z poszanowaniem poglądów innych i z poszanowaniem demokratycznego porządku prawnego;
5. zorganizowania kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje;
6. nawiązania współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych, po czym przedstawienia na forum klasy efektów swojego zaangażowania;
7. napisania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie finansowe;
8. napisania i wysłania (opublikowania) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla niego sprawie;
9. kandydowania w klasowych lub szkolnych wyborach, w tym prowadzenia kampanii wyborczej;
10. przygotowania dokumentów koniecznych do zgłoszenia zgromadzenia (protestu lub pikiety);
11. wypełnienia wniosku o wydanie dowodu osobistego, paszportu lub innego dokumentu;
12. dokonania analizy programu wyborczego oraz kampanii wybranej partii lub kandydata;
13. uczestnictwa w konsultacjach społecznych na wybrany temat lub w wysłuchaniu publicznym, w ramach których formułuje własną opinię i przekazuje ją odpowiednim władzom;

14. przeprowadzenia sondy szkolnej lub ulicznej na wybrany temat, a następnie zaprezentowania jej wyników;
15. przeprowadzenia i udokumentowania wywiadu ze świadkiem historii najnowszej (np. kombatantem) lub inną ważną postacią lokalną;
16. udziału w symulacji obrad organów władz publicznych lub organów organizacji międzynarodowej;
17. zorganizowania udziału w rozprawie sądowej w charakterze publiczności;
18. przeprowadzenia analizy dostępności wybranej przestrzeni, usługi lub produktu dla osób z niepełnosprawnościami.

Uczeń może podjąć za zgodą nauczyciela inne praktyczne działania obywatelskie wymagające podobnego zaangażowania. Przed podjęciem każdego działania uczeń ustala jego temat z nauczycielem.

Uczeń dokumentuje podejmowane działania w sposób pozwalający na ich późniejszą prezentację klasie lub nauczycielowi.

Na ocenę końcową składają się oceny z działań obywatelskich oraz stopnia opanowania wiedzy.

Wymagania edukacyjne są zgodne ze Statutem szkoły. Ocena roczna jest wystawiana przez nauczyciela.